

Višjemu šolskemu svetu v uvaževanje.

Ljubljansko učiteljsko društvo je razpravljalo na svoji redni seji dne 15. marca t. l. o preustrojitvi osemrazredne ljudske šole v meščansko šolo in o novoustanovitvi v meščansko šolo in o novoustanovitvi v meščansko šolo in o novoustanovitvi v meščansko šolo.

Poverjenik za uk in bogočastje je odobril z razpisom dne 21. avgusta 1919, št. 3737, vse predloge glede na začasni preustroj meščanskih šol, kateri predlogi so bili sklenjeni na seji višjega šolskega sveta dne 17. julija 1919. Istočasno je bil odobren tudi predlog glede ustanovitve VI. razreda, ki se glasi: Za učence(-ke), ki dovrše v mestih, kjer so meščanske šole, 5. šolski razred le z zadostnim ali nezadostnim uspehom, se ustanovi šesti razred kot takozvani sklepni razred, ki počakajo v njem otroci zakonite starosti, da lahko dobe odpustnice.

Na podlagi tega razpisa je učencem šestega razreda pot do nadaljnje izobrazbe odprta. V VI. razred se sprejemajo učenci, ki so dovršili V. razred z zadostnim ali nezadostnim uspehom, tako da jim je ponavljanje 5. razreda zabranjeno.

Marsikateri bi si s ponavljanjem petega razreda utrdili potrebno znanje, tako da bi bil po preteku enega leta sposoben za meščansko šolo. Nadalje določa razpis, da počakajo učenci v VI. razredu zakonito starost, da lahko dobe odpustnice. V šestem razredu pa se nahajajo učenci stari 11 do 12 let, ki so po razpisu obsojeni prebiti tri leta v istem razredu, da dosežejo zakonito starost. Bodoči učni načrt za VI. razred se bo izvajal leto za letom neizpremenjen, tako da bo marsikateremu ponavljavcu šestega razreda tvarina temeljito znana od prejšnjih let. Vrhutega so pa šesti razredi priklopljeni le ljubljanskim ljudskim šolam, tako da bo le ljubljanska deca častila to hibo. Vse druge ljudske šole v Sloveniji, ki se nadaljujejo kot meščanske šole, so brez sklepnega razreda.

Pomisli! Je posebno v prehodni dobi, da imamo pet vojnih let za seboj, torej pet let vojnega pouka, ko se marsikateri učenec do šestega razreda ni mogel duševno in telesno razviti z bogatim znanjem, pa uka, slabe hrane, slabega nadzorstva itd., ali pa je zaradi bolezni toliko zaostal, da ni uspešno dovršil 5. razreda. Sigurno se bo ta ali oni učenec VI. razreda toliko razvil, da bi z dobrim uspehom napredoval tudi v meščanski šoli.

Zato blagovoli višji šolski svet razmišljati o teh-le vprašanjih:

1. Kateri učenci(-ke) naj se sprejmejo v VI. razred?

2. Kaj bo z učenci(-kami), ki dovrše VI. razred z zadostnim, z dobrim ali celo odličnim uspehom?

3. Ali imajo taki učenci pravico prestopiti v meščansko šolo?

4. Ali se sprejemajo učenci(-ke) šestega razreda v obrtno ali gospodinjstvo šolo?

5. Ali se smejo učenci, ki so dovršili V. razred z dobrim uspehom, pa bili med šolskim letom spoznani, da ne uspevajo v meščanski šoli, premestiti v 6. razred?

6. Kdo naj izdaja odpustnice onim učencem(-kam), ki jih zahtevajo v I. meščanskem razredu — meščanska šola ali ljudska šola v VI. razredu?

7. Kak naj bi bil uspeh VI. razreda, ako naj bi učenci ond le čakali, da dosežejo 14. leto, ne da bi jim bila odtod odprta pot k nadaljnji izobrazbi in kak naj bi bil ugled razreda in učitelja s takim smotrom?

8. Ali naj bo tudi učencem(-kam) požeželskih ljudskih šol v krajih, kjer se nahajajo meščanske šole, za vedno zaprta pot v meščansko šolo, ako so dovršili peti razred brez ponavljanja z zadostnim uspehom, kakor je zaprta učencem ljubljanskih ljudskih šol?

9. Kam se uvrste učenci(-ke), ki prihajajo z nižje organiziranih ljudskih šol, ki imajo morda le 5 šolskih let in ne pet razredov?

Na podlagi pravkar navedenih vprašanj je prišel odbor ljubljanskega učiteljskega društva na svoji seji dne 15. marca soglasno do sledečih sklepov:

1. Višji šolski svet naj določi za sprejem v VI. razred one učence(-ke), ki so dovršili V. razred samo z zadostnim uspehom.

2. Učencem(-kam) VI. razreda naj se dá pravico za prestop v I. razred meščanske šole in to na podlagi spričevala v šestem razredu brez vsakega sprejemnega izpita.

3. Učencem(-kam), ki ponavljajo šesti razred do zakonite šolske dobe, naj dá pravico za prestop v obrtno, gospodinjstvo šolo, oziroma v trgovske tečaje.

4. Pošiljanje odnosno vračanje učencev (učenek) iz meščanske šole ali iz I. razreda kake srednje šole nazaj v šesti

razred naj se smatra za nedopustno. Kdor napreduje v teh razredih, naj jih enostavno ponavlja, ako že ni medtem dosegel zakonite starosti.

5. Višji šolski svet naj dovoli učencem po dovršenem III. razredu meščanske šole sprejem na učiteljske brez vsakega izpita.

Sprejem na učiteljske brez izpita je dovolil višji šolski svet učencem srednjih šol po dovršenem 4. razredu. Učenci z dovršenim III. razredom meščanske šole imajo za seboj istotako osem šolskih let kakor učenci srednjih šol po dovršenem 4. razredu. Vrhutega pa vsebuje učni načrt za meščanske šole zaključno tvarino, tako da so učenci meščanskih šol boljše pripravljeni za vstop na učiteljske nego učenci srednjih šol.

Odbor.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

S tretje vodstvene seje Zaveze (dne 14. marca 1920).

1. Ministrstvu prosvete kraljevstva SHS je odposlala Zaveza prošnjo, da se ugodno rešijo predložene navedbe poverjenstva za uk in bogočastje. Vloga je vsebovala, da prevzemi država začasno plačevanje stanarine in kuriva, povisek plač za meščanskošolsko učiteljstvo in sprejetje veljavnosti šolskega zakona od dne 1. septembra 1919 dalje.

2. „Društvo javnih nameščencev v kraljevstvu SHS“ za Slovenijo v Ljubljani se je sporočilo, da imenuje Zaveza svojim zastopnikom v odseku za izdelavo uradniške službene pragmatike višj. š. nadzornika E. Gangla.

3. Poverjenstvo za uk in bogočastje v Ljubljani je bilo pozvano od ministrstva prosvete v Beogradu, da pošlje vanj iz Slovenije učitelja, ki je več administracije, in ki dobro pozna šolske zakone in slovenske učiteljske organizacije. Poverjenstvo je predlagalo v soglasju z Zavezo na to mesto pujskega okr. š. nadzornika tovariša P. Flereta, ki je stavljal pet službe se dotikajočih predlogov. — Tozadevni akt s pogoji imenovanja je bil oddan že 8. jan. 1920, a ker ni bilo odgovora, je Zaveza ministrstvo opozorila na skorajšnjo rešitev omenjene zadeve slovenskega učitelja-strokovnjaka.

4. „Oblastna zaščita dece in mladine“ za Slovenijo v Ljubljani je pozvala Zavezo, da imenuje svojega stalnega zastopnika, ki naj se v smislu § 7 novega poslovnika udeležuje sej širšega odbora te korporacije. — Odgovorilo se je, da je njen zastopnik ravnatelj L. Jelenc.

5. Srbska učiteljska Zveza za Vojvodino v Novem Sadu je povabila Zavezo na svojo glavno skupščino. — Skupščini se je odposlal v Novi Sad dne 1. febr. brzjavni pozdrav.

6. Učiteljsko društvo za cerkniško-laski sodni okraj je poslalo Zavezi nekatera vprašanja, zapisnik in resolucije s svojega zborovanja. — Na vprašanja se je odgovorilo, zapisnik se je vzel na znanje, predlog zastran verskih vaj učencev pa se je odstopil v rešitev višjemu šolskemu svetu.

7. Zaveza je prejela od Krožka naprednega učiteljstva v Ribnici, kateremu se je pridružilo še predsedstvo Kočevskega učiteljskega društva za slovenske šole, protest proti nameravani rešitvi Jadranskega vprašanja.

8. Jugoslovansko napredno akademsko društvo „Jadrani“, v katerega se je preosnovalo bivše dunajsko akad. društvo „Slovenija“, se zahvaljuje Zavezi za brezplačno pošiljanje listov: Učit. Tovariš, Popotnik in Zvonček.

9. Zaveza je naprosila „Oblastno zaščito dece in mladine“ za Slovenijo v Ljubljani, da osnuj po možnosti pri kakem otroškem zavetišču oddelek za šolsko dečo, ki se vozi s takozvanimi šolarskimi vlaki iz bližnje in daljne okolice v ljubljanske šole, da bi tamkaj prebila čas do odhoda na vlak. V to svrhu naj stopi v stik s kompetentnimi šolskimi oblastmi.

10. Učiteljsko Udruženje v Beogradu pozivlja Zavezo, da se mu odpošlje seznam organiziranega učiteljstva po okrajnih učiteljskih društvih. Imeti želi: a) koliko članov ima Zaveza, b) koliko je okr. učiteljskih društev, c) kakšne kulturne ustanove imajo okr. učit. društva, d) kolikšen je kapital teh in d) kolika je članarina. — Dopisu se ugodí.

11. Višji šolski svet v Ljubljani je obvestil Zavezo o zadevi regulacije učiteljskih plač po zakonu z dne 23. julija 1919. — Dopis je bil objavljen v 7. številki Učiteljskega Tovariša.

12. Klub primorskih učiteljev-begunccev v Ljubljani se je obrnil do Zaveze za posredovanje glede poziva, ki je izšel v Uradnem listu in v drugih slovenskih časopisih, da naj se vrne učiteljsko brezpopojno v zasedeno ozemlje. Klub želi, da

se akcija za povrnitev učiteljstva vrši in izvrši v direktnem sporazumu z njim, to je, da se v vseh slučajih upošteva klubovo mnenje. — Zavezin predsednik je tozadevno interveniral pri g. okr. glavarju dr. Vodopivcu, ki je izjavil, da se ne bo nikogar sililo v zasedeno ozemlje, in da se bodo v vseh slučajih upoštevali klubovi predlogi in nasveti.

13. Učiteljsko društvo za Maribor in bližnjo okolico želi pojasniti o novi regulaciji učiteljskih prejemkov. — Vprašalci se je zadeva pojasnila, vrhutega se je dalo o tem potrebne informacije vsemu učiteljsstvu v 11. številki Učit. Tovariša pod naslovom „Naši novi prejemki“.

14. Učiteljsko Udruženje Cetinjskog Okruga je dostavilo Zavezi tiskana pravila svojega društva.

15. Ljubljansko učiteljsko društvo je poslalo Zavezi dopis o regulaciji službenih prejemkov vpokojenega učiteljstva. — Resolucija se je takoj priporočilno oddala višjemu šolskemu svetu v uvaževanje.

16. V konjiškem učiteljskem društvu je nastal razdor. Zavezino vodstvo je prejelo od obeh spornih strank natančna pojasnila. — Ker zahteva po društvenih pravilih zadostno število članstva izredni občni zbor, kjer naj se razreši sporna zadeva, stoji vodstvo Zaveze na stališču, da se rayna društveni predsednik natanko po pravilih in naj nemudoma skliče občni zbor.

17. Savez hrvatskih učiteljskih društev v Zagrebu prosi za Zavezina pravila. — Pravila so se odposlala v 3 izvodih.

18. Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj poziva Zavezo, da stori potrebne korake pri osrednji vladi, da izplačujejo poštni uradi v bodoče redno in takoj prve dni v mesecu učiteljske prejemke. — Tozadevni koraki so se izvršili.

19. Slomškova Zveza je poslala Zavezi s svojega občnega zbora v uvaževanje 5 resolucij, v katerih se izreka za edinstveno stanovsko organizacijo. — Naznane resolucije se ne morejo vzeti na znanje, ker je istočasno sklenil občni zbor tudi, da se Slomškova Zveza ne razpusti.

20. Vodstvu Zaveze je naznanil odbor Slomškove Zveze sklepe s sestanka, ki se je vršil dne 19. febr. t. l. V svrhu dogovora glede vstopa v Unijo želi sestanka in imenuje tri v to izvoljene odposlance: Lebarjevo, Fabinca in Slapšaka. — Zavezino vodstvo reši vlogo tako, da naj se Slomškova Zveza, ker se je že preko Zaveze obrnila na Učiteljsko Udruženje v Beogradu, obrne tudi sedaj v tem vprašanju na isto organizacijo.

21. „Der deutsche Lehrerverein in Gottschee“ vpraša, ali je Zaveza voljna prevzeti društvo v svojo organizacijo. — Sklene se, da Zaveza ne more sprejeti v svoje članstvo nemškega učiteljskega društva, pač pa prosilki nasvetuje, da naj priglasi vse ondotno nemško učiteljstvo svoj vstop v Kočevsko učiteljsko društvo. Ta sklep se sporoči tudi Kočevskemu učiteljskemu društvu za slovenske šole, ki naj, v slučaju njih vstopa, svoj dosednji naslov primerno izpremeni.

22. Učiteljsko Udruženje v Beogradu sporoča, da se namerava v Beogradu osnovati Učiteljska Banka, ki bi imela podružnice v vseh glavnih mestih naše kraljevine. Njen namen je podpirati šolstvo, učiteljstvo in sploh prosveto. Temeljni kapital bi znašal 1 milijon dinarjev. Vabi k podpisu deležev in želi podpise štirih slovenskih učiteljev za izdajanje tozadevnega nameravanega poziva. — Učiteljsko Udruženje se obvesti, da se zdi Zavezinemu vodstvu ta pojem preobširen, zato naj mu pošlje še pred izdajanjem poziva osnutek pravil in oklica, v katerem naj se razvidi: podrobno delovanje nameravane Učiteljske Banke, višina deležev in kolikokratno jamstvo se zahteva.

23. Že v „Učit. Tovarišu“ priobčeno „Izjava“ in tudi sklepe Ljubljanskega učiteljskega društva iz odboro ve seje z dne 28. febr. t. l. je vzele vodstvo Zaveze na znanje, oziroma ukrene vse, da pridejo sklepi do uresničenja.

24. Ljubljansko učiteljsko društvo poziva Zavezo, da naj UJU toži erar za izplačilo učiteljskih prejemkov po novi regulaciji, in sicer za mesec november, oktober in september 1. 1919, katerih prejemkov učiteljstvo doslej še ni bilo deležno. — Ugotovi se, da niti Zaveza, niti UJU, ki pa pravno še ne obstoji, ne more vložiti take tožbe, vložiti jo pa lahko vsaka učiteljska oseba zase.

25. Glede stanarine in kuriva, kar je zajamčeno učiteljstvu v državnem šolskem zakonu, se sklene, da pride zadeva v razpravo v prihodnji seji upravnega odbora.

26. Kamniško učiteljsko društvo je poslalo Zavezi s svojega občnega zbora naslednje resolucije: a) Odbor za sestavo novih šolskih knjig se pozove, naj do prihodnjega šolskega leta pripravi vsa potrebna berila in vse druge knjige; b) Za-

veza naj preskrbi nova pravila okrajnih učiteljskih društev, obenem pa naj izda primerna pojasnila za izven naše organizacije stoječe učiteljstvo o namenu naše skupne organizacije; c) Zaveza naj deluje na to, da pride upravništvu „Popotnika“ in „Učit. Tovariša“ v ene in iste roke, ker se račun vedno križajo. — Sklene se, da ukrepa o vseh teh resolucijah upravni odbor.

27. Učiteljsko Udruženje v Beogradu je poslalo tisoč frankov za Zavezo, petsto frankov pa za nek drug namen. Ta vsota je bila nabrana tekom vojne v Parizu od srbskega učiteljstva. Zaveza razpolaga s tem darom popolnoma prosto. — Zavezino vodstvo stoji na stališču, da se začenja teh 1000 frankov ob ugodnem času po kurzu. Darovalci se je izrekla pismena zahvala.

28. Beograjski stanovski organizaciji se je sporočilo, da naj se vrši kongres vsega jugoslovanskega učiteljstva kraljevine SHS v Beogradu šele v velikih počitnicah in ne že meseca maja t. l., ker za kongres še ni vse dovolj pripravljenega, in ker bi bila takrat naša udeležba izdatno večja.

29. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj priporoča Zavezinemu vodstvu, da isto na merodajnem mestu izposluje vsemu učiteljstvu in Sloveniji za pouk na ekskurendnih šolah vsaj faktičnim stroškom odgovarjajoče prejemke. Zvišani prejemki v gori navedenem smislu naj se določijo za vso dobo tekočega šolskega leta 1919/20. — Dopis se priporočilno odda višjemu šolskemu svetu.

30. „Narodni svet za osvobojeno domovino“ je poslal okrožnico, v kateri opozarja tudi Zavezo na velikansko pomanjkanje slovenskih knjig, in prosi, da bi tudi slovensko učiteljstvo zbiralo v ta namen primerne knjige. — Tozadevni oklic se objavi v stanovskem glasilu.

31. Neko učiteljsko društvo je Zavezi z dopisom naznanilo, kako je neki župnik pri velikonočnem izpraševanju kruto žalil ves učiteljski stan. Ker je to žalitev, ki se tiče vsega učiteljstva, naj vloží Zaveza tožbo proti dotičnemu župniku. — Zavezino vodstvo ugotovi, da je napad sicer za vse učiteljstvo skrajno žaljiv in vreden vse obsodbe, a Zaveza ne more postaviti potom tozadevno ničesar ukreniti, pač pa lahko vloží tožbo tamkaj službujoče učiteljstvo.

32. Blagajnik Fran Luznar predlaga po daljšem utemeljevanju zvišanje Zavezine članarine letno od 60 na 120 K, s pravomočjem od 1. jan. 1920 dalje; in zvišanje naročnine „Popotniku“ letno na 30 K ter „Učit. Tovarišu“ na 40 K za neorganizirane naročnike, za veljavnostjo od 1. aprila 1920. — Vsi predlogi se sprejmejo soglasno s pripombo, da mora to naknadno odobriti še upravni odbor in delegacija. (Olej uvodni članek „Po deset kron mesečno!“ v let. štev. „Učit. Tov.“)

33. Določi se, da se vrši dne 1. aprila v Ljubljani seja upravnega odbora in sicer ob 9. uri dopoldne v Učiteljski tiskarni. Sestava dnevnega reda se poveri Zavezinemu predsedniku.

34. V tajni seji se rešijo nekatere interne zadeve.

Društvene vesti.

Kočevsko učiteljsko društvo se je zbralo v zborovanju prvič v tekočem društvenem letu 11. marca v Kočevju. Z veseljem konstatuje tov. predsednik, da vidi zbrane vedrih lic, da ni nemila usoda zredčila vrst našega društva. Z zadovoljstvom pozdravlja vse ude v novem društvenem letu in želi, da bi ga tudi vsi zadovoljni končali. Prisrčen „dobro došel“ zakliče vsem novim članom, ki so s svojim vstopom razširili naše vrste. Ti so: tov. Božo Mohorčič ter tovarišice: Ivanka Podreka, Hedka Lovrečeva in Mira Čučkova.

Nato se naznanijo došli dopisi: Po bere se članarina po 70 K, katere znesek plačajo udje naenkrat.

Letno poročilo je sledeče: Društvo je zborovalo v pretečenem upravnem letu štirikrat. Udeležba je bila pri prvih treh zborovanjih z ozirom na naše težavne komunikacijske razmere istinito prav povoljna in požrtvovalna, le 4. zborovanje nam je skrajno neugodno vreme skrčilo na malo število udeležencev. Z veliko vneto so se obravnavala na teh zborovanjih stanovska vprašanja kot: Poročila o načrtu preustrojitve šolstva in narodne vzgoje, o Zavezinem načrtu preosnovitve narodnega šolstva. Poročevalci se niso plašili velikega truda z obširno utemeljenimi nasveti, katerih uspehi se seveda plavajo po zraku, vendar pa je toliko več vredno zadoščenje, da so povzdignili svoj glas namenjen v prospeh šolstva in v korist učiteljstva. Tudi predavanje poučne vsebine v nadaljnjo izobraževanje nas samih ni izostalo, kakor krasna razprava: Biološki pouk v prirodoopisu.